

1

İkinci temsilde kâinatı açıklamak için hangi somut örnek seçiliyor ve bu seçimin amacı nedir?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 1

Büyük bir  ınar ağacı örnek
alınıyor; amaç, k inattaki ilahî
birliğin tecellisini daha anlaşılır bir
misalle göstermektedir.

2

Çınar ağacının muhteşem ve büyük oluşu niçin özellikle önemlidir?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 2

Çünkü örnek ne kadar kapsamlı olursa, kâinat çapındaki ilahî tasarrufu zihne yaklaştırması da o kadar güçlü olur.

3

Ağacın kök ve gövdesindeki merkezî yapı, düzenin kaynağı olarak nasıl işlev görür?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 3

Ağacın bütün oluşum esaslarını taşıyan bir odak gibi çalışır ve bütün kısımlara yön verir.

4

Metinde bu etkinin ısı, sıcaklık veya hava gibi yayılıp dağılmadığı neden özellikle belirtiliyor?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 4

Çünkü öyle olsaydı geçtiği yerlerde iz ve değişim görülmesi beklenirdi; oysa bu tesirde böyle maddî bir dağılma emaresi yoktur.

5

Parçada neden maddî hareket ve yayılma anlayışı reddediliyor?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 5

Çünkü ilahî tasarrufun cisimler gibi yer değiştirerek ve aralarda iz bırakarak işlemediği anlatılmak isteniyor.

6

Aradaki mesafelerde iz bırakmaması, bu fiilin mahiyeti hakkında ne söyler?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 6

Bu fiilin fizikî aktarım değil,
doğrudan ilahî emir ve iradeyle
gerçekleştiğini söyler.

7

Uzun vasıtaların perde değil de
telefon hattı gibi kolaylaştırıcı
sayılması neyi vurgular?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 7

Sebepler ve ara bağlantılar, ilahî idareyi engellemez; aksine emrin yerine ulaşmasını kolaylaştıran araçlar gibi düşünülmelidir.

8

En uzaktaki şeyin en yakın gibi olması, ilahî sıfatlardan özellikle hangilerine işaret eder?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 8

İrade ve kudretin sınırsızlığına
işaret eder.

9

Son cümlede geçen “şuhud derecesinde yakın” ne tür bir kesinliği anlatır?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 9

Sadece teorik bir kanaati değil,
delili açık ve güçlü olduğu için
sarsılması zor bir imanî kesinliği
anlatır.

10

Parçada kâinat neden bir ağaca
benzetiliyor?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 10

Çünkü ağaç, çok sayıda parçası bulunan fakat tek bir merkezden düzenlenen bir bütün olduğu için kâinatın işleyişine uygun bir örnek oluyor.

11

Ağacın meyvelerinin ve
çekirdeklerinin birlikte yaratılması
hangi noktayı ispatlamak için
kullanılıyor?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 11

Birden çok işin, tek bir merkezî yönetim altında düzen içinde gerçekleşebileceğini göstermek için kullanılıyor.

12

On binlerce meyve ve çok daha fazla çekirdekten söz edilmesi hangi düşünceyi güçlendirir?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 12

Sayıca çok olan işlerin tek bir sanat ve düzen içinde birlikte yürütüldüğü düşüncesini güçlendirir.

13

Metne göre bu merkezî
yönlendirme, ağacın hangi
kısımlarına kadar uzanır?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 13

Dalların uçlarına, meyvelerin içine
ve çekirdeklerin yanına kadar
ulaşır.

14

Maddî dağılım olmayıp doğrudan
hazır oluş bulunması, Allah'ın
hangi sıfatını anlamayı
kolavlastırır?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 14

Her şeye yakın ve her şey
üzerinde etkili oluşunu anlamayı
kolaylaştırır.

15

İz görülmemesi ile “doğrudan hazır oluş” arasında nasıl bir bağ kuruluyor?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 15

İz yoksa maddî dolaşım yoktur;
öyleyse tesir, bölünmeden ve yer
kaplamadan doğrudan
gerçekleşiyor demektir.

16

Her parçanın o emrî kanunun
duygularına merkez olması nasıl
yorumlanmalıdır?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 16

Ağacın her unsurunun ilahî düzene açık, onun sevkine uygun ve onunla bağlantılı şekilde iş gördüğü anlaşılmalıdır.

17

Son paragrafta niçin “gözle
görülür derecede” bir kesinlikten
söz ediliyor?

Cevap 17

Çünkü ağaç örneği, soyut bir iddiadan ziyade gözlemle desteklenen bir hakikate dönüştürülüyor.

18

Sonuç kısmında niçin “tek bir cüz’î tecelli”den hareketle daha büyük bir sonuca gidiliyor?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 18

Küçük ölçekte görülen bir ilahî yönelişin, büyük ölçekteki tasarrufu anlamaya sağlam bir kapı açtığı gösterilmek isteniyor.

19

İkinci temsilin ana konusu tek cümleyle nasıl özetlenebilir?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 19

Ağaç misali üzerinden, tek ilahî iradenin çok sayıdaki varlığı aynı anda idare edebilmesi anlatılır.

20

Ağacın sayıca çok meyve ve
çekirdeğe sahip olması, ilahî fiiller
hakkında nasıl bir düşünce
kazandırır?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 20

Çok sayıda işin birbiriyle çatışmadan aynı anda yapılabileceğini düşündürür.

21

Her dalın ucunda, her meyvenin içinde ve her çekirdeğin yanında aynı ilahî yönelişin bulunması neyi gösterir?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 21

Uzaklık ve çokluk, bu tasarrufu bölmez; aynı idare hepsine birlikte erişir ve birini yaparken diğerini aksatmaz.

22

Her meyvenin ve çekirdeğin
yanında aynı yönlendirmenin
bulunması, ilahî bilginin mi yoksa
ilahî aczin mi isaretidir?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 22

İlâhî bilginin ve kudretin
kuşatıcılığına işarettir.

23

Bu yönetimin hava veya ışık gibi dağılmaması neyi reddeder?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 23

İlâhî tasarrufun maddî sebeplerin
tabi olduğu yayılma ve bölünme
kurallarıyla açıklanmasını
reddeder.

24

Maddî yayılma kabul edilseydi
niçin iz aranırdı?

lisans 32-soz-p26-2-mevkif-2-maksad-2-temsil-cinar-agaci-
misalivle-ehadivet

Cevap 24

Çünkü cisimsel veya fizikî tesirler geçtikleri yerlerde bir belirti bırakır; bu durumda da ara alanlarda etkiler görünmeliydi.